

8.6 W dziedzinie integracji regionalnej wspólnotowe programy współpracy, a w szczególności programy dotyczące integracji regionalnej z krajami rozwijającymi się lub krajami najsłabiej rozwiniętymi, powinny nadawać bardzo duże znaczenie aspektom rozwoju zrównoważonego we wszystkich jego wymiarach - gospodarczym, społecznym i ekologicznym.

EKES może w tym kontekście wnieść bardzo znaczący wkład w osiągnięcie celu tych działań, gdyż spośród organów instytucjonalnych UE dysponuje on w tej dziedzinie szczególnymi kompetencjami i jest w stanie wprowadzić tę tematykę na forum dyskusji w kręgach społeczeństwa obywatelskiego.

Bruksela, 2 czerwca 2004 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Roger BRIESCH

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie Propozycji dyrektywy Rady wprowadzającej zasadę równego traktowania kobiet i mężczyzn w dostępie do towarów i usług oraz do dostaw towarów i usług

COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

Dnia 31 marca 2004 r. Europejski Komitet Ekonomiczno – Społeczny postanowił sporządzić opinię z własnej inicjatywy, zgodnie z art. 29 ust. 2 Regulaminu, w sprawie propozycji dyrektywy Rady wprowadzającej zasadę równego traktowania kobiet i mężczyzn w dostępie do towarów i usług oraz do dostaw towarów i usług

Sekcja ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelskich, która była odpowiedzialna za przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 5 maja 2004 r. Sprawozdawcą była Claire Carroll.

Na 409. sesji plenarnej (posiedzenie w dniu 2 i 3 czerwca 2004 r.), Europejski Komitet Ekonomiczno – Społeczny przyjął następującą opinię stosunkiem 120 głosów za, 49 głosów przeciw, przy 15 głosach wstrzymujących się.

1. Podstawy prawne, treść i zakres propozycji

1.1 Propozycja Komisji opiera się na artykule 13 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, który stanowił już podstawę dla dyrektyw zwalczających dyskryminację w zakresie zatrudnienia lub pracy ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną⁽¹⁾, jak i w odniesieniu do zarówno zatrudnienia i pracy oraz dostępu do towarów i usług oraz do dostaw towarów i usług bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne⁽²⁾

1.2 Proponowana dyrektywa stwarza podstawę do zwalczania dyskryminacji płciowej w dostępie do towarów i usług oraz do dostaw towarów i usług w celu wdrożenia w życie w państwach członkowskich zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet. Dyrektywa nie działa wstecz.

1.2.1 Zabroniona jest bezpośrednia i pośrednia dyskryminacja płciowa, w tym dyskryminowanie kobiet z powodu ciąży

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z 27 listopada 2000r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy.

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 2000/43/WE z 29 czerwca 2000r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne.

i macierzyństwa. Molestowanie, w tym molestowanie seksualne, zgodnie z propozycją, uważa się za dyskryminację ze względu na płeć i dlatego też jest ono zabronione. Zakazuje się uzależniania decyzji dotyczącej danej osoby od tego, czy odrzuca ona takie traktowanie, czy też mu się poddaje. Podżeganie do dyskryminacji jest również uważane za dyskryminację w rozumieniu dyrektywy.

1.3 Zakres propozycji jest szeroki, choć ma on też pewne znaczące ograniczenia. Zasadniczo obejmuje ona dostęp do towarów i usług oraz do dostaw towarów i usług ogólnodostępnych, w tym mieszkań. Dotyczy zarówno sektora państwowego, jak i prywatnego, w tym instytucji publicznych. Nie są nią objęte transakcje o czysto prywatnym charakterze, jak na przykład wynajęcie domu letniskowego członkowi rodziny lub wynajęcie pokoju w prywatnym domu.

1.3.1 Komisja podaje przykłady towarów i usług ogólnodostępnych społeczeństwu:

- dostęp do pomieszczeń, do których ma wstęp ogół społeczeństwa;
- wszystkie rodzaje usług mieszkaniowych, w tym do wynajęcia i hotele;
- usługi takie, jak bankowe, ubezpieczeniowe i inne usługi finansowe;
- transport;
- usługi świadczone przez wszelkie zawody i rzemiosła. (1)

1.3.2 Zakres usług objętych propozycją jest szeroki. Do ważniejszych dziedzin należą emerytury, ubezpieczenia na życie i ubezpieczenie zdrowotne, dostęp do usług finansowych i mieszkaniowych.

1.3.3 Od dnia wejścia w życie dyrektywy zabronione będzie wykorzystanie płci jako czynnika w kalkulacji składek i świadczeń dla celów ubezpieczenia i pokrewnych usług finansowych. Państwa członkowskie jednakże będą mogły odroczyć jej wdrożenie na kolejnych sześć lat. W takim wypadku winny one natychmiast poinformować o tym Komisję, a następnie gromadzić, publikować i regularnie uaktualniać szczegółowe tabele dotyczące śmiertelności i przewidywanej długości życia kobiet i mężczyzn.

1.4 Istnieją pewne wyjątki. Proponowana dyrektywa nie wyklucza różnic dotyczących towarów i usług, odnośnie których mężczyźni i kobiety nie znajdują się w porównywalnej sytuacji, ponieważ owe dobra i usługi zasadniczo skierowane są do jednej płci lub umiejętności, które każdej płci dotyczą odmiennie. Chodzi tu na przykład o zajęcia na basenie prowadzone osobno dla kobiet i mężczyzn oraz kluby przyjmujące członków na zasadach indywidualnych.

1.5 Wyraźnie wyłączone z zakresu dyrektywy są edukacja oraz treść mediów i reklam, w szczególności reklamy i reklamy telewizyjne w rozumieniu art. 1 lit. (b) dyrektywy Rady 89/552/EWG.

1.6 Dyrektywa dopuszcza działania pozytywne.

1.7 Dyrektywa zawiera postanowienia dotyczące minimalnych praw i środków prawnych, wdrażania monitoringu; są to postanowienia wspólne dla obu dyrektyw, o których mowa w punkcie 1.1.

2. Uwagi ogólne

2.1 Komitet pragnie podkreślić wagę zasady zakazu dyskryminacji płciowej w odniesieniu do dostępu kobiet i mężczyzn do towarów i usług oraz do dostaw towarów i usług.

2.2 Komitet z zadowoleniem przyjmuje zgodność sformułowań i definicji zawartych w propozycji z poprzednimi dwoma dyrektywami oraz z dyrektywa dotyczącą ciężaru dowodu w sprawach o równość płci.

(1) COM(2003) 657 final, Memorandum wyjaśniające.

2.2.1 Komitet jest zaniepokojony, że definicja usług znajduje się jedynie w art. 10 preambuły do propozycji dyrektywy. Dla uniknięcia wieloznaczności, w obliczu różnorodności usług publicznych i innych usług dostępnych dla społeczeństwa (np. usług świadczonych przez organizacje pozarządowe), termin „usługi” winien być jasno sprecyzowany w tekście. Komitet opowiada się za szeroką definicją.

2.3 Wyłączenie edukacji z zakresu dyrektywy jest godne ubolewania. Komitet przyznaje jednak, iż mogą zaistnieć problemy związane z kompetencjami Wspólnoty w tej dziedzinie. Edukacja jest jednak czynnikiem kluczowym w równości kobiet i mężczyzn, który może spowodować iż dziewczęta i chłopcy będą wstępować na tradycyjne ścieżki kariery, co będzie miało znaczący wpływ na ich przyszłość. W niektórych Państwach Członkowskich istnieją pewne obawy dotyczące ograniczeń wyboru i braku odpowiedniego poradnictwa w zakresie edukacji, co ma trwałe i znaczące implikacje zarówno dla osób, których to dotyczy, jak i dla osiągnięcia celów społecznych oraz konkurencyjności samej UE.

2.3.1 Komisja stwierdza, iż pojęcie usług mogłoby objąć jedynie prywatną edukację o ile dyrektywa nie wykluczyłaby tej branży. Mogłoby to wówczas spowodować zastosowanie nierównych standardów we wdrażaniu zasady równego traktowania (kobiet i mężczyzn).

2.3.2 Państwa członkowskie podjęły już działania w dziedzinie edukacji zgodnie z Agendą Lizbońską. Dlatego też Komitet nalega, by Komisja zrobiła wszystko, co w jej mocy, aby zachęcić Państwa Członkowskie do zapewnienia równego dostępu oraz równych możliwości kształcenia zarówno dla chłopców, jak i dla dziewcząt.

2.3.3 Istniejąca dyrektywa o równym traktowaniu obejmuje dostęp do kształcenia zawodowego, w tym kształcenia wyższego zawodowego. To jednak nie wystarcza. Możliwość korzystania w przyszłości z kształcenia wyższego, niezależnie od tego, czy to na uczelni o charakterze uniwersyteckim czy zawodowym, nabywa się na poziomie szkoły podstawowej i średniej.

2.4 Komitet przyjmuje do wiadomości, iż propozycja obejmuje media i reklamę wyłącznie jako gałęzie sektora usługowego. Zgadza się, iż bieżąca propozycja nie jest właściwym środkiem działania w odniesieniu do zawartości mediów i reklamy. Tym niemniej, ponieważ media i reklama mają wielki wpływ na postawy i poglądy społeczeństwa, UE nie może ich pomijać w swych wysiłkach mających na celu zlikwidowanie dyskryminacji w zatrudnieniu i życiu codziennym. Granica między właściwym działaniem a cenzurą jest jednak cienka. Komisja winna więc nadal prowadzić konsultacje dotyczące tych zagadnień, mając na uwadze te czynniki i podjąć odpowiednie działania w rozsądnym terminie. Komitet chętnie weźmie udział w tym procesie.

2.5 Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż mężczyźni i kobiety będą mieli równy dostęp do usług finansowych, – co jest szczególnie ważne dla obu płci, zarówno jako przedsiębiorców, jak i osób poszukujących np. kredytów mieszkaniowych.

2.6 Kwestie edukacji, mediów oraz reklamy nie zostały objęte propozycją, dlatego też Komitet jest zdania, że niedyskryminacja ze względu na płeć w dostępie do ubezpieczeń jest najbardziej delikatnym aspektem propozycji. Nie powinno się wprowadzać żadnych nowych kryteriów dyskryminacyjnych w żadnej dziedzinie objętej propozycją, szczególnie w zakresie ubezpieczeń.

2.6.1 Komitet ma poważne wątpliwości odnośnie stwierdzenia, że stawki unisex – które faktycznie są stosowane w pewnych krajach UE – generalnie prowadzą do podwyższenia składek ubezpieczeniowych oraz że bardziej równomierne rozłożenie ryzyk pomiędzy kobiety i mężczyzn zazwyczaj podraża koszty ubezpieczenia. Jest rzeczą mało rozsądną i niezgodną z celem propozycji pozwolenie Państwu Członkowskim na odroczenie wprowadzenia równego traktowania na sześć lat w ogólnym kontekście swobodnego świadczenia usług oraz swobody przedsiębiorczości w sektorze ubezpieczeń.

2.6.2 W kwestii powszechnego dostępu do praw do ubezpieczenia uzupełniającego ubezpieczenia społeczne, Komitet wzywa do zniesienia bezpośredniej i pośredniej dyskryminacji. Wniosek ten staje się szczególnie pilny, kiedy uwzględni się fakt, że w zakresie drugiego i trzeciego filaru ubezpieczeń społecznych (ubezpieczenia dodatkowe) obserwuje się najbardziej dynamiczny wzrost na tle całego systemu ubezpieczeń społecznych w Unii. W tym względzie Komitet odniósłby się do propozycji zawartych w opinii w sprawie dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego ⁽¹⁾.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 Komitet popiera wyrównanie dostępu do usług finansowych, z których wiele niezbędnych jest w życiu codziennym, oraz wyrównanie składek i świadczeń dla mężczyzn i kobiet. Dyrektywa obejmuje jednak szeroki zakres usług finansowych o różnym charakterze, np. ubezpieczenia komunikacyjne, zdrowotne i wypadkowe, jak również emerytalne i rentowe. Podnosi przez to złożone i trudne zagadnienia, które różnie się przedstawiają w poszczególnych Państwach Członkowskich.

3.1.1 Należy jednak pamiętać, iż efekty wyrównania świadczeń i składek dla konsumentów tych usług będą zarówno negatywne, jak i pozytywne i że będą one różne dla mężczyzn i kobiet w zależności od związanych z tym usług finansowych. W wypadku ubezpieczeń komunikacyjnych premie za „brak roszczeń” naliczane są dopiero po kilku latach ubezpieczenia. Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż w celu pokrycia ryzyka związanego z nowymi przepisami wzrosną koszty ubezpieczenia dla wszystkich.

3.1.2 Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie Colorell ⁽²⁾ przyjął, iż wykorzystanie danych statystycznych dotyczących płci ma uzasadnienie w odniesieniu do kalkulacji składek oraz świadczeń emerytalnych. Zażądał jednak wyrównania składek opłacanych przez pracowników i otrzymywanych przez nich świadczeń. Za zgodne z prawem uznał natomiast opłacanie wyższych składek przez pracodawcę. W istocie Trybunał uznał, iż wyrównanie świadczeń kosztuje więcej. W planach emerytalnych pracodawca płacił wyższe składki. W prywatnych planach emerytalnych i ubezpieczeniowych nie ma pracodawcy, który przyjąłby na siebie wyższą składkę; obciążą ona więc konsumentów tych usług. Nie dotyczy to jednak tylko emerytur, gdzie mężczyźni muszą płacić za długowieczność kobiet, ale wszystkich rodzajów ubezpieczeń. Może się zdarzyć, że to kobiety będą zmuszone płacić na przykład, za wyższe ryzyko wypadków wśród mężczyzn.

3.1.3 Komisja w ocenie oddziaływania długoterminowego uznaje, iż ubezpieczyciele ponosić będą określone koszty, które w efekcie końcowym obciążą konsumentów, lecz zakłada, iż zakończy się to po okresie przystosowania. EKES zgadza się z tym zdaniem.

3.1.4 Komitet pragnie tu również odnieść się do traktatowej zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn. Jeżeli zasada ta wykorzystana będzie jako podstawa, rynek ubezpieczeń będzie musiał – po pewnym czasie, co oczywiste – zmienić system naliczania tak, aby płeć nie wpływała na przykład, na wysokość składki w ubezpieczeniach komunikacyjnych. Ponieważ nowe metody kalkulacji składek nie wpłyną, rzecz jasna, na częstotliwość wypadków i długowieczność, suma składek konsumentów powinna teoretycznie pozostać bez zmian.

3.1.5 Komitet uznaje, iż bardziej szczegółowa ocena (w tym niezależne symulacje efektów przy różnych założeniach) dla rynku ubezpieczeń/emerytur jest niezbędna do oceny długoterminowego oddziaływania propozycji. Komitet uważa, iż ważne jest monitorowanie wydarzeń – szczególnie na rynku ubezpieczeń – po wejściu dyrektywy w życie. Podstawowym celem dyrektywy winno być zapewnienie prawa jednostki do ochrony przed dyskryminacją.

3.2 W odniesieniu do mieszkalnictwa Komitet jest zdania, iż dyrektywa nie powinna dotyczyć umów prywatnych, tj. wynajmu, sprzedaży lub darowizny wśród członków rodziny.

3.3 Komitet jest zdania, iż należy wyraźnie określić obszary, których dyrektywa nie obejmuje. Wyłączenia te nie mogą zagrażać równości kobiet i mężczyzn.

⁽¹⁾ OJ C 204, z 18 lipca 2000 r., str. 51 (sprawozdawca: Jean-Michel Bloch-Lainé)

⁽²⁾ Sprawa C-200/91 Coloroll Pension Trustees Ltd przeciwko Russell i in., 28 września 1994 r.

3.4 Komitet z zadowoleniem przyjmuje art. 5, który pozwala na działania pozytywne. Postanowienie to nie powinno jednak zagrażać niezbędnym usługom zapewnianym kobietom i mężczyznom zarówno przez sektor prywatny, jak i organizacje pozarządowe, jak niekoedukacyjne domy dla osób poszkodowanych przez los oraz schroniska dla kobiet – ofiar przemocy domowej lub innej.

3.5 Komitet aprobuje postanowienie o dialogu z organizacjami pozarządowymi. Postanowienie to winno jednak gwarantować regularny kontakt ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim.

3.6 Informacja i publikacja dyrektywy po jej przyjęciu będzie mieć zasadniczy wpływ na zapewnienie, iż konsumenci będą w pełni świadomi swoich praw, zaś dostawcy towarów i usług będą rozumieli wynikające z niej obowiązki.

Bruksela, 3 czerwca 2004 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego
Roger BRIESCH

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego „Wspieranie technologii w służbie rozwoju zrównoważonego: plan działania Unii Europejskiej na rzecz ekotechnologii”

(COM(2004) 38 final)

(2004/C 241/14)

Dnia 28 stycznia 2004 r. Komisja postanowiła zgodnie z art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego „Wspieranie technologii w służbie rozwoju zrównoważonego: plan działania Unii Europejskiej na rzecz ekotechnologii”

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, odpowiedzialna za przygotowywanie prac Komitetu w tej dziedzinie, przyjęła swoją opinię dnia 6 maja 2004 r. (sprawozdawca: Stéphane BUFFETAUT).

Na 409. sesji plenarnej w dniach 2-3 czerwca 2004 r. (posiedzenie z dnia 2 czerwca 2004 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął następującą opinię 177 głosami za przy jednym głosie przeciw i pięciu wstrzymujących się.

1. Wstęp

1.1 Komunikat wpisuje się w „tradycję” pozbawionych charakteru normatywnego tekstów Komisji, które stanowią jednocześnie podsumowanie inicjatyw podejmowanych w danej dziedzinie i perspektyw politycznych na przyszłość. Przedstawia on w pewnym sensie ogólne ramy refleksji Komisji nad ekotechnologiami.

1.2 Już na wstępie problem ten zostaje umieszczony w perspektywie strategii na rzecz rozwoju zrównoważonego i strategii lizbońskiej; w komunikacie przypomina się znane już hasło, że celem strategii lizbońskiej jest uczynienie z Unii Europejskiej najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki opartej na wiedzy na świecie, zdolnej do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, któremu towarzyszy ilościowa i jakościowa poprawa zatrudnienia i większa spójność społeczna.

1.3 Po tym rytualnym już przypomnieniu pojawia się prawdziwe pytanie: jakie są cele planu działania na rzecz ekotechnologii (PDET)?

Komisja wymienia trzy takie cele:

- usunięcie przeszkód w pełnym wykorzystaniu potencjału ekotechnologii;
- nadanie UE dominującej roli w opracowywaniu i zastosowaniu ekotechnologii;
- zmobilizowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów do działania na rzecz osiągnięcia tych celów;

przy czym celem ostatecznym jest zmniejszenie presji na nasze zasoby naturalne, poprawa jakości życia mieszkańców Europy i wspieranie wzrostu gospodarczego.

1.4 Komisja uważa, że, z politycznego punktu widzenia obecna sytuacja sprzyja podjęciu tego planu działania, ale na jakich warunkach i poprzez jakie konkretne działania? Podstawą tekstu są odpowiedzi udzielone na te dwa pytania.